

C-785/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. október 23.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Landgericht Saarbrücken (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. október 21.

Felperes és fellebbező:

Koch Media GmbH

Alperes és ellenérdekű fél:

HC

Az alapeljárás tárgya

Fájlmegosztás miatti felszólítással kapcsolatos ügyvédi költségek megtérítése; a megtéríthető összeg maximalizálása

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog értelmezése, EUMSZ 267. cikk, a felszólítással kapcsolatos költségek megtéríthető összege maximalizálásának az uniós jog következő rendelkezéseivel való összeegyeztethetősége miatt:

A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.) (a továbbiakban: 2004/48 irányelv vagy érvényesítési irányelv)

Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű

különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítés: HL 2008. L 314., 16. o.) (a továbbiakban: 2001/29 irányelv vagy szerzői jogi irányelv)

A számítógépi programok jogi védelméről szóló, 2009. április 23-i 2009/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 111., 16. o.) (a továbbiakban: 2009/24 irányelv vagy a számítógépi programokról szóló irányelv)

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. a) Úgy kell-e értelmezni az érvényesítési irányelv 14. cikkét, hogy a jogszabály „perkötség” vagy „egyéb költség” címén magában foglalja az olyan, szükségszerűen felmerülő ügyvédi költséget is, amely azáltal keletkezik az érvényesítési irányelv 2. cikke értelmében vett szellemi tulajdonjogok jogosultja számára, hogy a jogosult peren kívül, felszólítás útján abbahagyásra kötelezés iránti igényt érvényesít az e jogokat megsértő valamely személlyel szemben?

b) Az 1. a) kérdésre adandó nemleges válasz esetén: Úgy kell-e értelmezni az érvényesítési irányelv 13. cikkét, hogy a jogszabály az 1. a) pontban megjelölt ügyvédi költségre kártérítés címén vonatkozik?

2. a) Úgy kell-e értelmezni az uniós jogot, különösen

- az érvényesítési irányelv 3., 13. és 14. cikkére,
- a szerzői jogi irányelv 8. cikkére és
- a számítógépi programokról szóló irányelv 7. cikkére

tekintettel, hogy az érvényesítési irányelv 2. cikke értelmében vett szellemi tulajdonjogok jogosultja főszabály szerint akkor is jogosult az 1. a) pontban megjelölt teljes ügyvédi költség – legalábbis e költség megfelelő és lényeges részének – megtérítésére, ha

- a kifogásolt jogsértést természetes személy szakmai vagy kereskedelmi tevékenysége körén kívül követte el, és
- nemzeti rendelkezés erre az esetre azt írja elő, hogy az ilyen ügyvédi költség főszabály szerint csak csökkentett ügyérték alapján téríthető meg?

b) A 2. a) kérdésre adandó igenlő válasz esetén: Úgy kell-e értelmezni a 2. a) kérdésben megjelölt uniós jogot, hogy a 2. a) pontban említett azon főszabály alóli kivétel, miszerint az 1. a) pontban megjelölt ügyvédi költségeket teljes mértékben vagy legalábbis megfelelő és lényeges részben meg kell téríteni a jogosult részére,

más tényezők (mint például a mű időszerűsége, a nyilvánosságra hozatal időtartama és a természetes személy által kereskedelmi vagy szakmai érdekén kívül történő jogsértés) figyelembevételével

akkor is tekintetbe jön,

ha az érvényesítési irányelv 2. cikke értelmében vett szellemi tulajdonjogok megsértése fájlmegosztással valósul meg, tehát azzal, hogy a művet ingyenes letöltésre való felkínálás útján nyilvánosan hozzáférhetővé teszik egy szabadon hozzáférhető, digitális jogok kezelésével nem rendelkező cserebörze valamennyi résztvevője számára?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A 2004/48 irányelv 2., 3., 10., 13., 14. cikke, valamint (14), (17) és (26) preambulumbekzdése

A 2001/29 irányelv 8. cikke

A 2009/24 irányelv 1. és 7. cikke

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) (a szerzői és szomszédos jogokról szóló törvény [szerzői jogi törvény], a továbbiakban: UrhG)

Gesetz über die Vergütung der Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz) (az ügyvédek díjazásáról szóló törvény, a továbbiakban: RVG)

Zivilprozessordnung (a polgári eljárásról szóló törvény, a továbbiakban: ZPO)

A tényállás és az eljárás

- 1 A felperes és fellebbező (a továbbiakban: felperes) üzleti tevékenysége körében számítógépes játékokat forgalmaz. Az alperes és a fellebbezési eljárásban ellenérdekű fél (a továbbiakban: alperes) szakmai vagy kereskedelmi érdekekkel nem rendelkező, természetes személy.
- 2 A felperes – Németország területén – egy szakemberek által kifejlesztett számítógépes játéknak a nyilvános hozzáférhetővé tételére vonatkozó, kizárólagos szomszédos jogok jogosultja.
- 3 Az alperes 2013 decemberében és 2014 januárjában internetkapcsolatán keresztül egy fájlmegosztó platformon terjesztette és mások számára nyilvánosan letöltésre kínálta ezt a számítógépes játékot. Ezzel a fájlmegosztással megsértette a felperes jogait.

- 4 A felperes a jogai érvényesítésével egy ügyvédi irodát bízott meg, amely a felperes nevében felszólító levelet küldött az alperesnek. Ebben az alperest felszólították többek között arra, hogy kötbérikötéssel biztosított abbahagyási nyilatkozattal vállaljon kötelezettséget arra, hogy a számítógépes játékot a továbbiakban nem teszi nyilvánosan hozzáférhetővé. Továbbá kártérítést követeltek az alperestől.
- 5 Az ügyvédek megbízásával a felperesnek 745,40 euró költsége keletkezett, amely a következőkből tevődik össze: 10 000 euró ügyérték alapján számított 1,3-as ügyleti díj, azaz 725,40 euró, valamint 20 euró készkiadás.
- 6 Az ezt követő bírósági eljárásban, amelyben ezt az összeget követelik, lényegében már csak a megtérítendő ügyvédi költség összegéről vitáznak.
- 7 Első fokon az Amtsgericht Saarbrücken (saarbrückeni helyi bíróság, Németország) a 2019. március 12-i ítéletével 124 euró és kamatai megfizetésére kötelezte az alperest, egyebekben pedig elutasította a keresetet. A 124 euró összeg a következőkből tevődik össze: 1000 euró ügyérték alapján számított 1,3-as ügyleti díj, azaz 104 euró, valamint 20 euró készkiadás.
- 8 Indokolásként az Amtsgericht Saarbrücken (saarbrückeni helyi bíróság, Németország) az UrhG 97. §-a (3) bekezdésének első mondatára hivatkozott, amely szerint – a méltánytalanság esetét kivéve – a megtéríthető ügyérték bizonyos esetekben 1000 euróra van korlátozva.
- 9 A kérdést előterjesztő bírósághoz benyújtott fellebbezésével a felperes továbbra is fenntartja az ügyvédi költségek teljes összegének megtérítése iránti kérelmét.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolása

- 10 A jogvita kimenetele a Bíróságnak a Szerződések értelmezésére vonatkozó döntésétől függ.
- 11 A jelen eljárás tárgyát képező jogkérdések hátterét a kérdést előterjesztő bíróság a következőkben ismerteti. Az UrhG-nak a 97. §-ának (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 97a. §-a szerint a sérelmet szenvedő jogosultat – egyéb olyan jogok mellett, mint a kártérítés – abbahagyásra kötelezés iránti igény illeti meg a jogsértővel szemben.
- 12 A jogosultak rendszerint – ahogy a jelen ügyben – először az abbahagyásra kötelezés iránti igényüket érvényesítik. Ebből a célból – díjazás ellenében – ügyvédet bíznak meg. Az ügyvéd az UrhG 97a. §-ának (1) bekezdése szerint felszólítást küld. E felszólítás célja, hogy a jogsértő úgynevezett kötbérikötéssel biztosított abbahagyási nyilatkozatot tegyen. Az ilyen nyilatkozat megtétele elhárítja a jogsértés megismétlésének veszélyét, és teljesíti az abbahagyásra kötelezés iránti igényt. Ebben az esetben nincs szükség az igény bírósági

érvényesítésére, és ez már nem is lehetséges. A felszólítás tehát a pert elkerülő funkcióval rendelkezik.

- 13 Amennyiben a jogosult előzetes felszólítás nélkül indít abbahagyásra kötelezés iránti keresetet, kötelezhető az eljárással kapcsolatos költségek viselésére, ha az alperes a ZPO 93. §-a szerint azonnal elismeri a követelést. A felszólításnak következképpen védelmező funkciója is van a felperes számára.
- 14 Az UrhG 97a. §-ának (3) bekezdése alapján a jogsértő főszabály szerint a „szükséges költségeket” téríti meg a szerzői jogában megsértett jogosult részére.
- 15 A „szükséges költségek” fogalma az RVG-re utal: a megtéríthető ügyvédi díjazás a német jogban – főszabály szerint – az RVG-n és az abban rögzített ügyvédi díjszabáson alapul. Az RVG-ben meghatározottnál magasabb költségeket a bíróságok rendszerint nem minősítik megtéríthetőnek.
- 16 Az RVG szerint az ügyvéd által az ügyfelétől kérhető díjak az ügyértéktől függenek. Minél magasabb az ügyérték, annál magasabbak a díjak.
- 17 A legfelsőbb bírósági ítélkezési gyakorlat szerint az újonnan megjelent filmek, zene vagy DVD-k tekintetében a jogosult abbahagyásra kötelezés iránti igénye esetében az ügyérték legalább 10 000 euró.
- 18 Az UrhG 97a. §-a (3) bekezdésének negyedik mondatával azonban a megtéríthető ügyértéket főszabály szerint 1000 euróra korlátozzák, ha a felszólított személy (1.) olyan természetes személy, aki a védett műveket, illetve a védelem alatt álló teljesítményeket nem kereskedelmi vagy önálló szakmai tevékenysége körében használja, és (2.) akit a felszólító személy szerződésen alapuló igénye miatt jogerős bírósági határozat vagy ideiglenes intézkedés alapján még nem köteleztek abbahagyásra.
- 19 Az ügyérték e maximalizálása csak a jogosult és a jogsértő viszonyában alkalmazható. A jogosult ügyvédje a magasabb, tényleges ügyérték szerint számol el a jogosulttal szemben.
- 20 Ezáltal jelentős különbségek keletkezhetnek. A jelen ügghöz hasonló esetben ez például azt eredményezheti, hogy a jogosultnak 745 euró összegű – adott esetben forgalmi adóval növelt – ügyvédi költséget kell fizetnie az ügyvédeknek, ebből azonban csak 124 eurót – adott esetben forgalmi adóval növelve – térít meg számára a jogsértő. Ez azt eredményezi, hogy a jogosultnak magának kell viselnie a jelentős, 631 euró összegű különbözetet.
- 21 Az UrhG 97a. §-a (3) bekezdésének negyedik mondata olyan kivételt tartalmaz, amely szerint egyedi esetben a felső korlát mellőzhető, ha az 1000 eurós ügyérték a körülmények alapján „méltánytalan” lenne.
- 22 Ez a rendelkezés a 2004/48 irányelv, a 2001/29 irányelv és a 2009/24 irányelv alapján bírálhatónak tűnik. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

középpontjában az a kérdés áll, hogyan befolyásolja az uniós jog e kikötés értelmezését.

- 23 A bíróság utal arra, hogy a jelen ügyben feltett kérdések számos eljárásban felmerülnek. Ezenkívül a német ítélkezési gyakorlat számos olyan határozatot ölel fel, amelyek különböző következtetéseket tartalmaznak. A Bíróság állásfoglalásához fűződő érdek ennél fogva jelentős.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

- 24 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy a felszólítással kapcsolatos ügyvédi költségek a 2004/48 irányelv 14. cikke szerinti perköltség vagy egyéb költség, illetve az irányelv 13. cikke szerinti kártérítés körébe tartoznak-e, vagy e költségekre egyáltalán nem terjed ki az irányelv hatálya.
- 25 A Bíróság a 2016. július 28-i United Video Properties ítéletében (C-57/15, EU:C:2016:611) a 2004/48 irányelv 14. cikkét többek között egy átalánydíjszabási rendszer vonatkozásában értelmezte.
- 26 A Bíróság nem értelmezte a 2004/48 irányelvet azzal kapcsolatban, hogy az olyan peren kívüli ügyvédi költségek, amelyek az abbahagyásra kötelezés iránti igény érvényesítését szolgálják, a 2004/48 irányelv 13. cikkének, illetve a 2004/48 irányelv 14. cikkének hatálya alá tartoznak-e, vagy e két rendelkezés egyikének hatálya sem terjed ki e költségekre.
- 27 A kérdést előterjesztő bíróság lehetségesnek tartja, hogy a bírósági eljárást megelőző felszólítás költsége esetében a 2004/48 irányelv 14. cikke értelmében vett, a nyertes fél oldalán felmerülő egyéb költségről van szó.
- 28 A bíróság azt is tekintetbe veszi, hogy e költség – mint kártérítés – a 2004/48 irányelv 13. cikkének hatálya alá tartozik. Az abbahagyásra kötelezés iránti igény érvényesítéséhez szükséges költség ugyanis a jogsértésből eredő, azzal okozati összefüggésben álló kárnak is bizonyul.
- 29 Az ítélkezési gyakorlatban képviselt más álláspontok szerint a 2004/48 irányelvnek sem a 13. cikke, sem pedig a 14. cikke nem alkalmazható, amit azzal indokolnak, hogy az abbahagyásra kötelezés iránti igény bírósági eljárást megelőző érvényesítésével kapcsolatos költségek nem állnak közvetlen és elég szoros összefüggésben a bírósági eljárással.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről

- 30 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy mely uniós jogi rendelkezések alkalmazandók az ügyérték felső korlátjára és az e korlát alóli kivételt szabályozó rendelkezésekre. A bíróság különösen azt kérdezi, hogy úgy kell-e értelmezni a vonatkozó irányelveket, hogy főszabály szerint a természetes személyek által

elkövetett jogsértések esetében is teljes körűen meg kell téríteni a felszólítással kapcsolatos költségeket. A bíróság azt szeretné továbbá tisztázni, hogy eredményezhetik-e bizonyos tényezők a költségek nem teljes összegű megtérítését, és ha igen, mely tényezők ezek.

- 31 Erre a kérdésre vonatkozóan, nevezetesen, hogy mennyiben egyeztethető össze az uniós joggal – különösen a 2004/48 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének második mondatával – a felszólítással kapcsolatos költségek csak egy csekély részének megtérítése, az uniós bíróság szintén a United Video Properties ítéletben (C-57/15) foglalt állást. A Bíróság többek között megállapította, hogy bizonyos esetekben igazolható az olyan rendelkezés, amelynek célja a túlzott mértékű költségek megtérítésének kizárása.
- 32 A jelen ügy megítélése szempontjából azonban az a döntő, hogy az ebben az ítéletben kialakított elvek akkor is érvényesek-e, ha az ellenérdekű fél olyan természetes személy, aki nem kereskedelmi vagy szakmai tevékenysége körében jár el.
- 33 A német jogalkotó az UrhG 97a. §-a (3) bekezdésének negyedik mondatában foglalt rendelkezéssel megfordította a főszabálynak és a kivételnek a 2004/48 irányelv 14. cikke szerinti viszonyát. Ha az ellenérdekű fél természetes személy, akkor a német jog szövege szerint a teljes költségtérítés következképpen csak az eredmény méltánytalansága esetén jöhet tekintetbe.
- 34 Egyes vélemények szerint az UrhG 97a. §-a (3) bekezdésének negyedik mondatát úgy kell az irányelvvel összhangban értelmezni, hogy azt – a szövegével ellentétesen – a főszabály és a kivétel viszonya tekintetében úgy kell érteni, hogy az ügyérték felső korlátja főszabály szerint nem alkalmazandó. Az ellentétes álláspont szerint a kereskedelmi és szakmai érdekekkel nem rendelkező, természetes személy ellenérdekű félként történő részvétele indokolttá teszi, hogy főszabály szerint alkalmazzák az ügyérték felső korlátját.